

Søknad om fredning av Alfheim svømmehall

Gyllenborg og Prestvannet bydelsråd Tromsø

Innhold

Innledning	Side 3
Arkitektur	10
Byggets tilstand	16
Forslag til tiltak for glassfasaden	19
Arkitekturguide for Nord-Norge og Svalbard	20
Oppsummering	22
Kilder	23

Alfheim Svømmehall søknad om fredning

Innledning

Alfheim.

The attention of tourists is respectfully drawn to the magnificent view from the tower on Alfheim (summer residence) owned by the Temperance Society in Tromsø situated on the top of the hill right looking the seaward. 10 minutes walk from the landing stage, open all day. Temperance drinks served. Bowling arena, cricket pitches etc. Grand speech in English.

Haltance 25 Ore.
Music Tuesday, Friday and Sunday night.

Man ønsker sig de bedste Turister på die skone Aulicht von Tromsø der „Alfheim“ — Sommer Etablissement des Moder behörverdes — ochörverdes på maalen. Ho ligger på der Aabakke grade binter den Museum end Tromsø, to Maaten von der Landgangsbrücke. Gledning tydelig.

Männik röngedastade werden erriet. Kapellhaus & Croquetplätz.

Est re 25 Ore.
Musik i Sonntags, Freitags and Sonntags Abende.

Tromsø Høshøstforening.

Man ønsker sig si binter de eriede Turistene (Spektatörerna) på den anettie Udeligt fra Tromsø. Afholdelse af Sommerfesten i Tromsø, 11. Oktober 1884.

Udeligt for 10 Kroner for den Landgangsbrücke, på Høsten af Ore ligger Maalen.

Aften 1 daglig Kaffe The, Chokolade, Kager, Sminerend, Frugtkamale samt Cigaretter.

Kapellhus & Croquetplätz.

Estre 25 Ore.
Musik i hver Ugent, Frede og Sonntags Aften.

Tromsø Afholdelseforening.

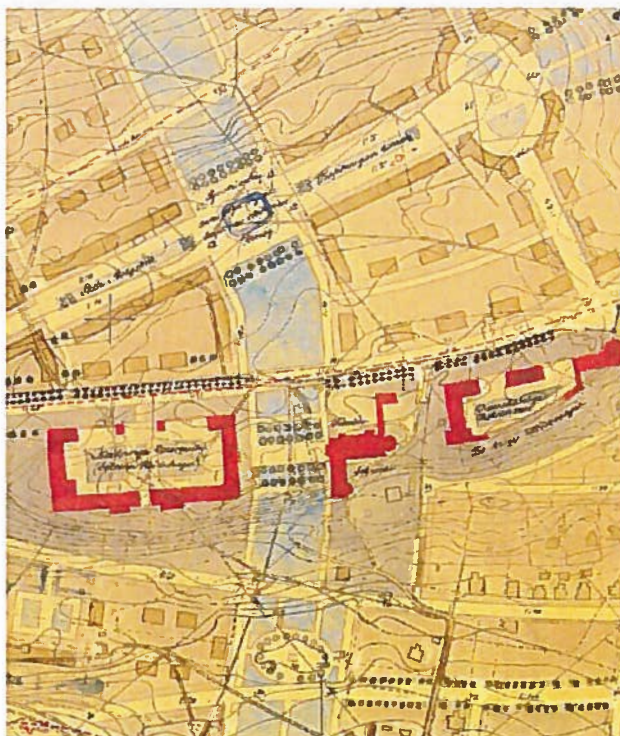

Foto Perspektivet museum

Alfheim området var allerede i slutten av 1800-tallet et yndet område for byens befolkning og turistene. Det fantes danseplattning, kjelebane, cricketbane og restaurant med plass til 500 gjester.

Svømmehallen på Alfheim har en lang forhistorie som går tilbake til mellomkrigstida.

Våren 1949 vedtok formannskapet å nedsette en egen "svømmehallkomité" som skulle utrede spørsmålet om reising av en svømmehall i Fredrik Langes gate. I begynnelsen av 50-tallet ble dette prosjekt koblet sammen med et annet stort prosjekt, spørsmålet om gjenreisning av det store friluftsanlegget på Alfheim.

Et tidstypisk argument for å legge hallen på Alfheim var at det nye anlegget skulle bygge på Svømmeforbundets motto: "sol, luft og vann". Høsten 1956 la komitéen fram innstillingen om et kombinert samfunnshus, gymnastikksal og svømmebasseng med internasjonale mål.

I 1957 fikk Jan Inge Hovig av Tromsø kommune oppdraget for å tegne byens svømmehall. Omtrent samtidig fikk han også oppdraget for en ny kirke i Tromsdalen. Planleggingsprosessen ble lang og begge bygninger ble først ferdigstilt i 1965.

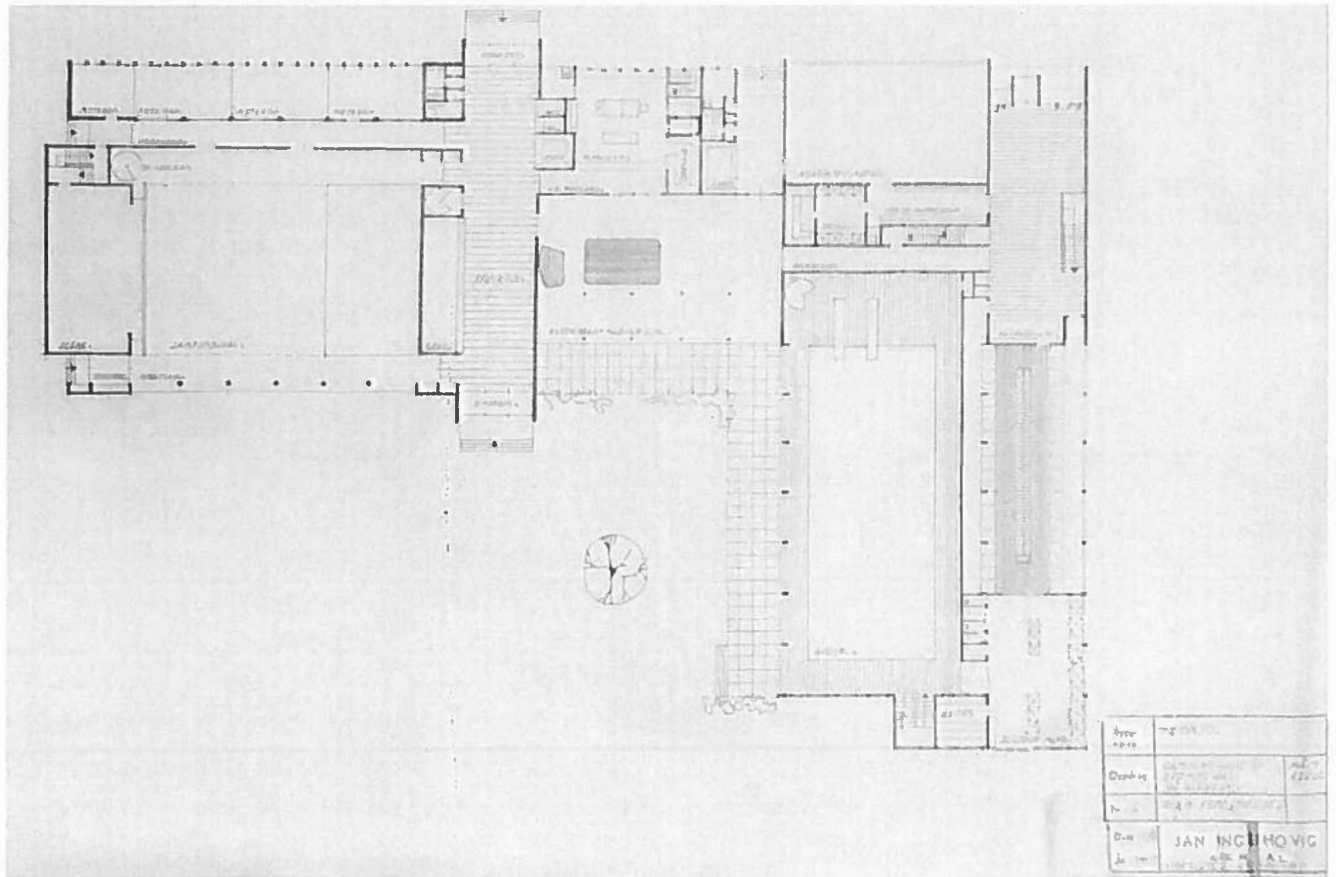
© Yngve Olsen

Foto: Yngve Olsen

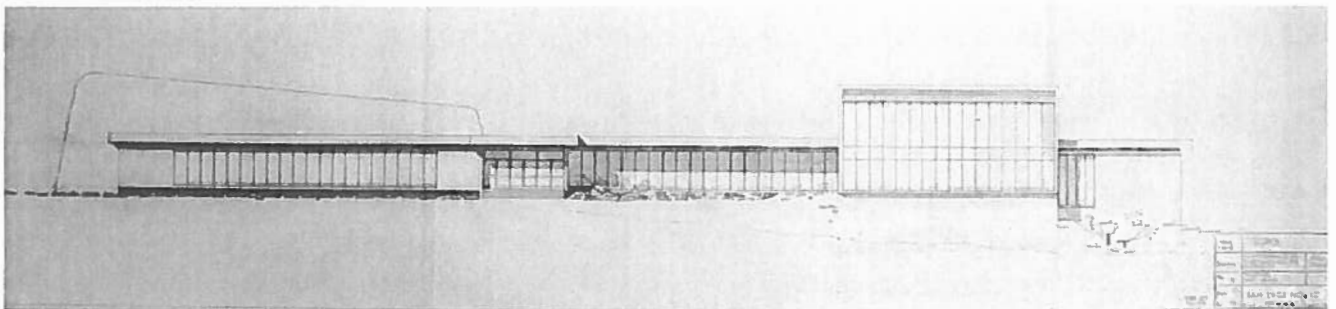

Foto: fra diplomoppgaven høsten 2015 Eirik Martin Tollåli / Magnus Vågan

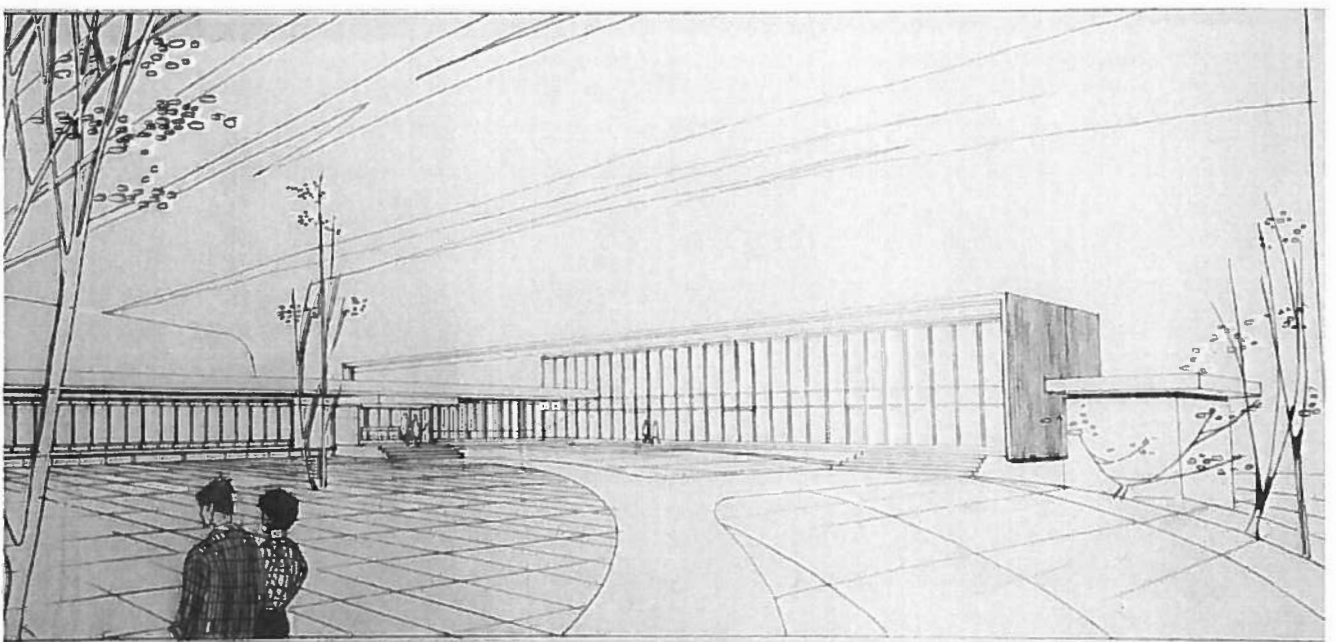
Bestillingen for svømmehallen inneholdt både et basseng, gymsal, restaurant og et bydelshus. De første utkastene var enkle, funksjonalistiske og vel proporsjonerte volumer tilpasset tomta.

Plan 1 etasje 1957

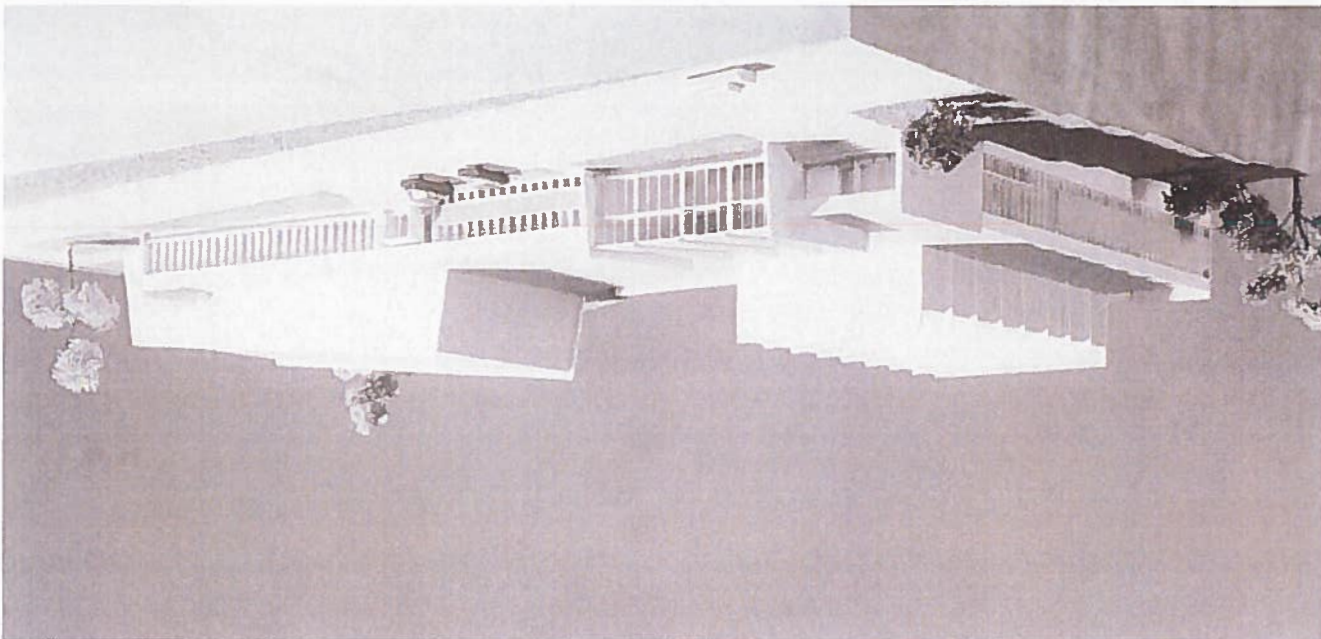
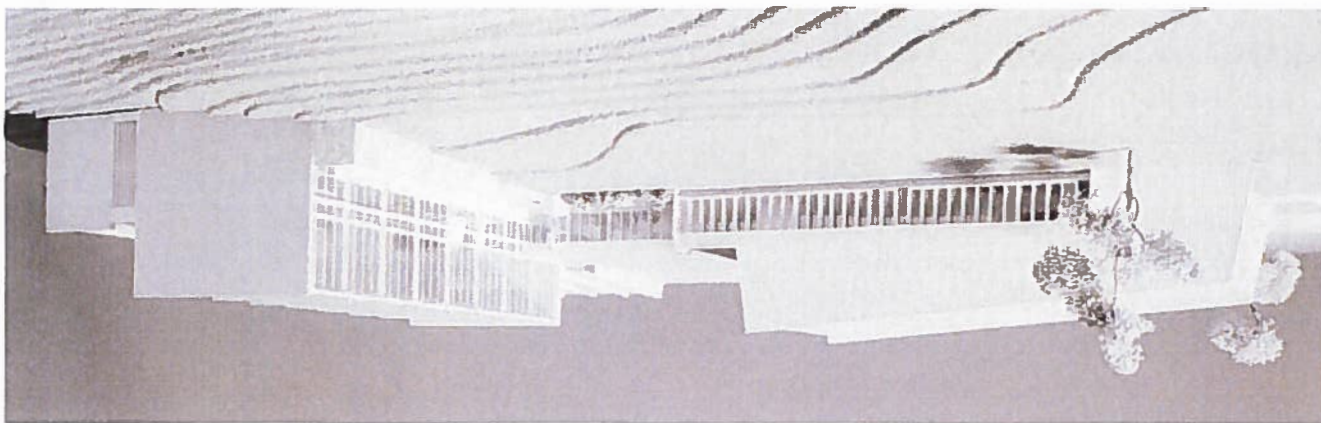

Fasade 1957

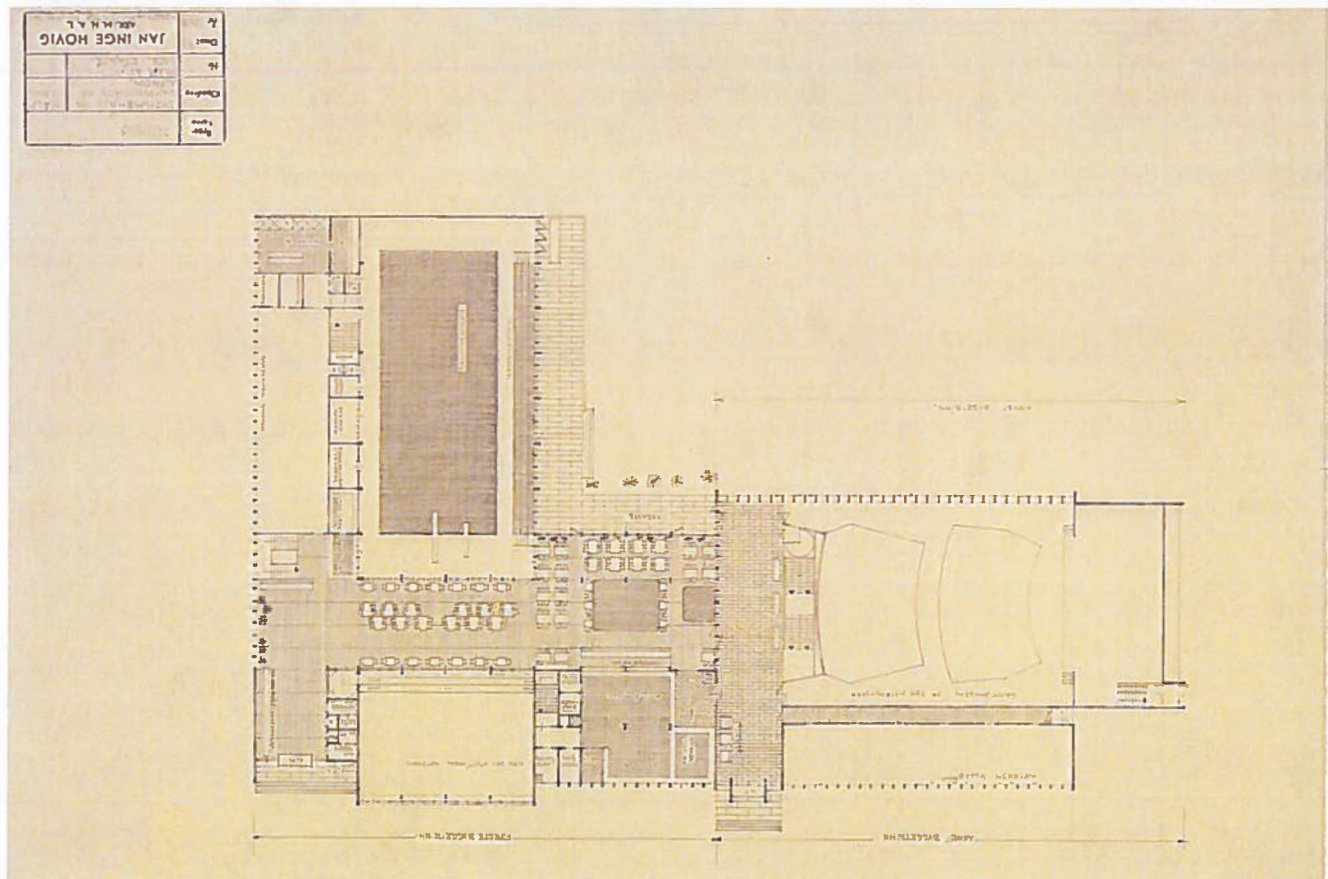

Illustrasjon 1957

Modellbilder 1958 Teigens fotoatelier

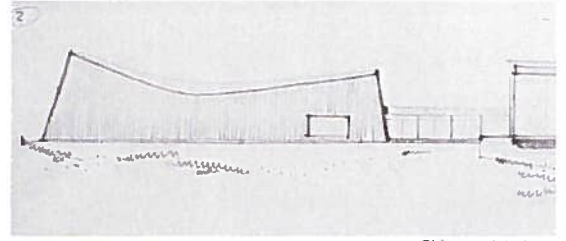
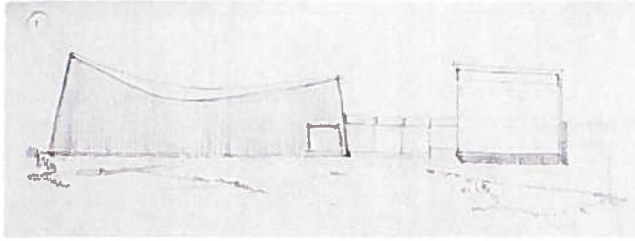

Plan 1, etasje 1958

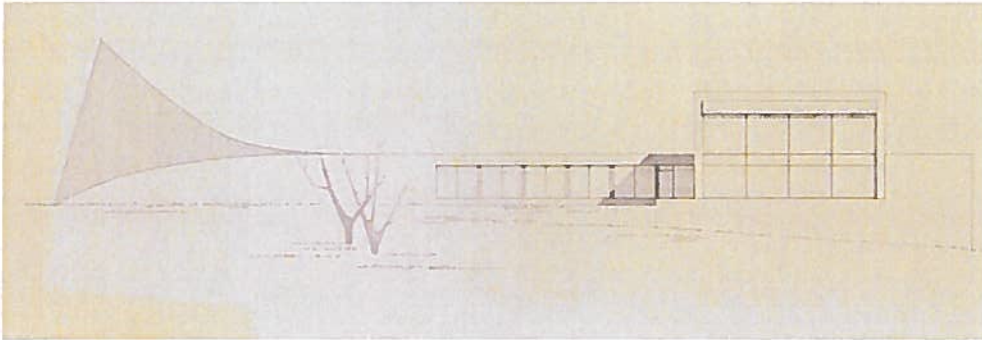

Ar:	ADK H. A. L.
Dir:	JAN INGE HOVIG
Nr:	
Clasif:	
Opp:	

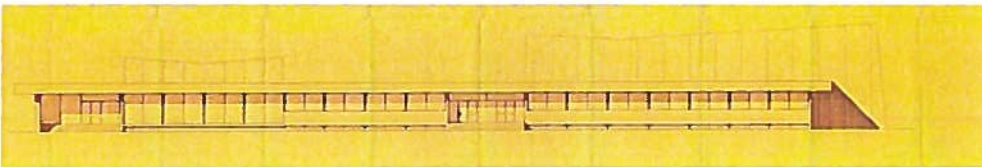
Etter de første utkast endrer Hovig formspråket, det blir mere skulpturelt. I 1960 har prosjektet blitt slik vi kjenner det i dag.

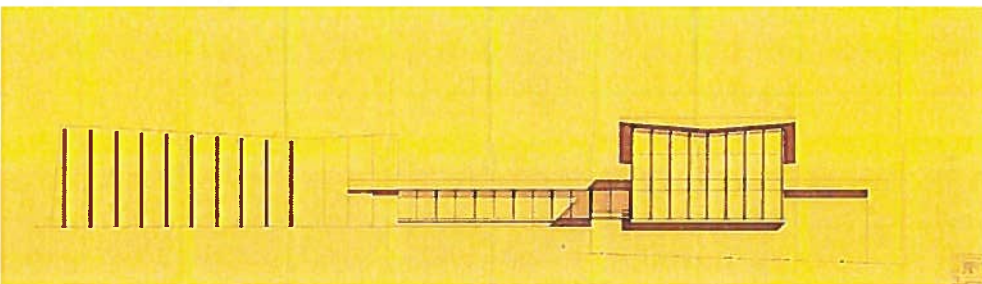
Skisser udatert

Sørøstfasade 12.10.1959

Nordvestfasade 22.02.1960

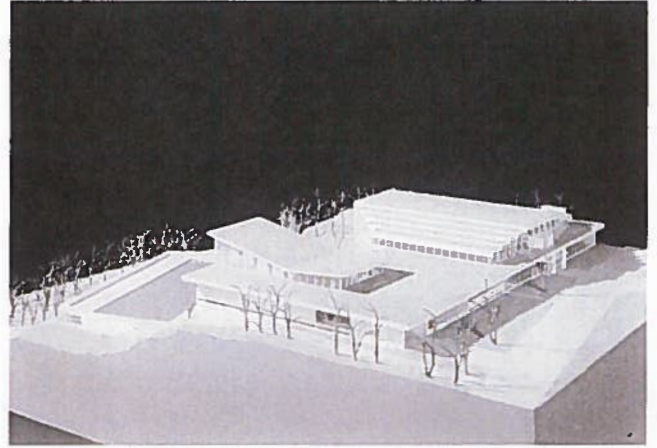
Sørøstfasade 22.02.1960

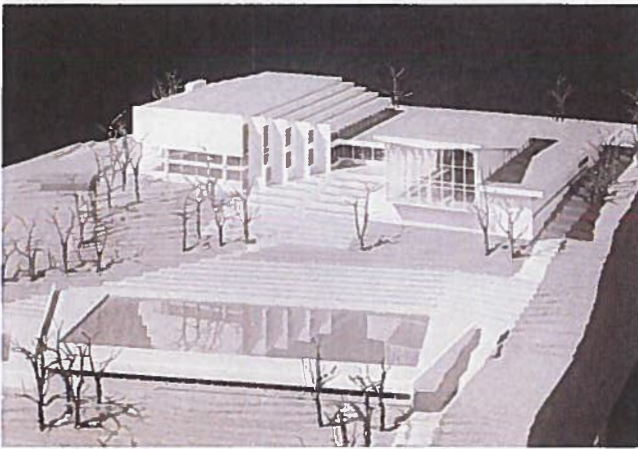
Prosjektets første byggetrinn er fullført i 1965, samme året som Ishavskatedralen.

Programmet for andre byggetrinn er forandret: en større utvidelse med en gymsal i underetasjen og et scenelokalet oppå.

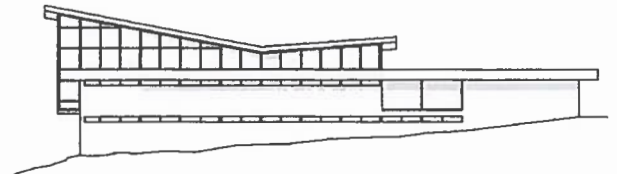
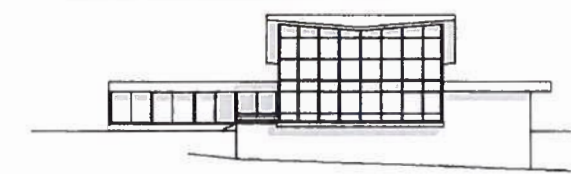
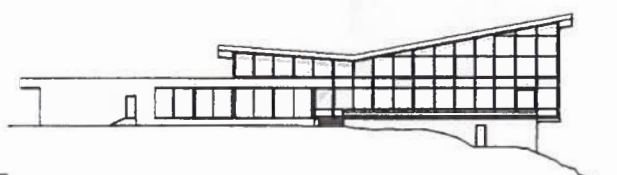
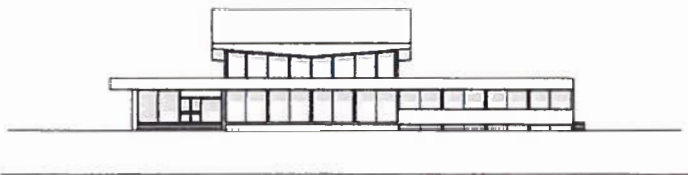
Modellbildene viser Hovig's helhetlige tanker for tomta og parken. Modellen inneholder også et forslag for plassering av et 50 m basseng i skråningen nedfor svømmehallen.

Modellbilder 1965 Teigens fotoatelier

Modellbilder 1965 Teigens fotoatelier

Fasader som bygget 1965

Fotos ca. 1965

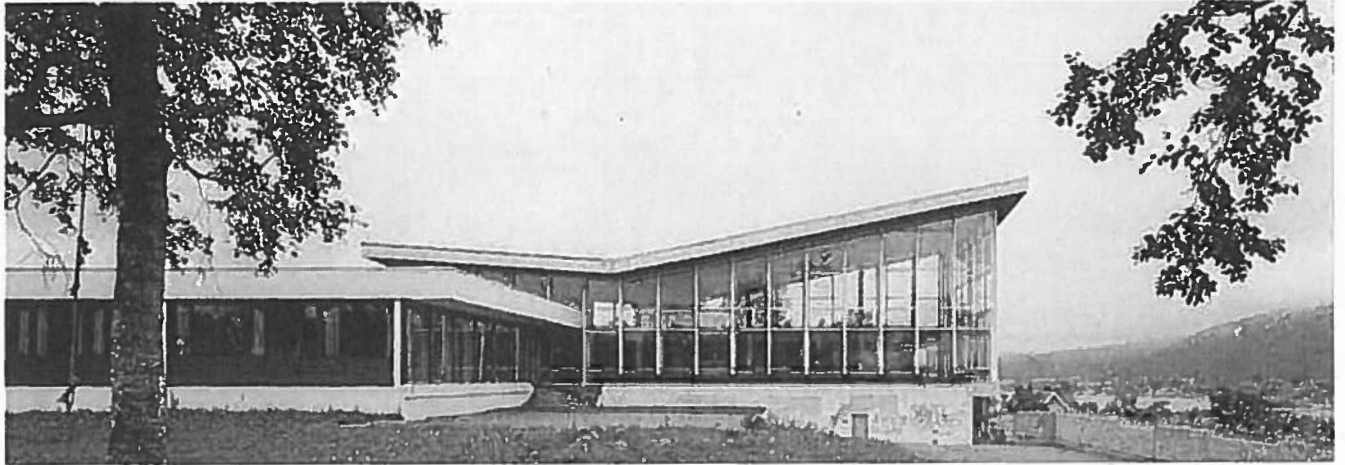
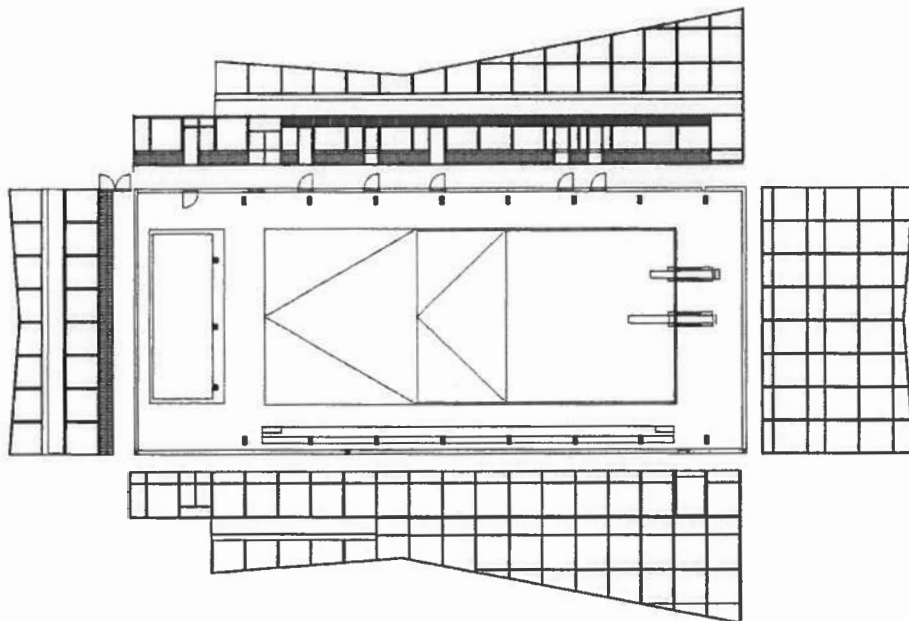

Foto: Knut Stokme

Foto: fra Byggekunst 7-1970

Egyptisk plan (diplomoppgaven høsten 2015 Eirik Martin Tollåli / Magnus Vågan)

Arkitektur

Både Alfheim svømmehall og Tromsdalen kirke (Ishavskatedralen) er flotte eksempler på Jan Inge Hovigs skulpturelle arkitektur og hans "nye formspråk". Begge bygninger er plassert helt bevisst i forhold til landskapet.

"... bruddet fra førsteutkastet til det oppførte bygget (også Alfheim svømmehall) markerer to ulike faser i Hovigs arkitektur. Men også to ulike svar på den modernistiske etterkrigsdiskursen. Fra den regionale kontekstualismen, til det eksperimentdrevne skulpturelle formspråket i den oppførte kirken. Utkastene illustrerer ulike tilnærminger til form, konstruksjon, arbeidsmetode og sted. Det klare bruddet fra første utkastet til det oppførte bygget (også Alfheim svømmehall) antyder at samarbeidet med Norberg-Schulz hadde større betydning for Hovigs arkitektur enn tidligere antatt. Norberg-Schulz beskrev perioden etter andre verdenskrig som en kamp. En mulig kamplinje kan ha vært de to posisjonene utkastene illustrerer. Den tradisjonsbundne og den eksperimentdrevne moderne arkitekturen. I Tromsdalen kirke (og Alfheim svømmehall) var det sistnevnte som vant....."

fra "En ekspressiv skulpturell vending? Jan Inge Hovigs Tromsdalen kirke - fra førsteutkast til oppført bygning"

Foto: Yngve Olsen

Både Alfheim svømmehall og Tromsdalen kirke (Ishavskatedralen) er flotte eksempler på Jan Inge Hovigs skulpturelle arkitektur og hans "nye formspråk". Begge bygninger er plassert helt bevisst i forhold til landskapet.

"... Alfheim svømmehall med sine åpne lyse rom og enkle skulpturelle form, er den dag i dag en manifestasjon av hva denne sobre betongarkitekturen kan representere."

fra Betong "del II: Viksjø, Hovig, Mjelva. Betong til fjells og til vanns. Fremtidsvyer" av Erling Dokk Holm

Jan Inge Hovig skaper dristige og sterke bygninger som preger etterkrigens betongarkitektur i Norge. Hovig ble kjent for sin særegne arkitektur langt utover arkitektenes rekker, med sine dramatiske og virkningsfulle bygg.

"Den tidligere etterkrigstiden var Nord-Norges periode. Norge tok fatt på den nye arbeidsdagen. Landsdelen i nord skulle gjenreises som en del av et mer rettferdig samfunn.

Jan Inge Hovigs arkitektur er uttrykk for 1950- og 1960-tallets optimisme. Formene er dristige og freidige. Bygningene strutter av iver og pågangsmot. Hangen til skulpturell forenkling var en del av tidens uttrykk slik vi kjenner det fra Oscar Niemeyer og Erling Viksjø.

Mye av denne arkitekturen har i dag mistet sin sjarm. Faktene virker tomme og formene historieløse. Men hos Hovig er det mye igjen av det gutteaktige humøret. Hans vitalitet er fortsatt smittende. Det finnes ikke mange betydelige historiske byggverk i Nord-Norge. Fattigdom og tyskernes herjinger er grunnene til det. Hovigs bygninger er inngangsporten til den nye tid for landsdelen og en start på nordnorsk modernisme. Hovigs entusiasme klinger som en lokkelse fra det fjerne."

(Ulf Grønvold i Kunst Pluss "Jan Inge Hovig")

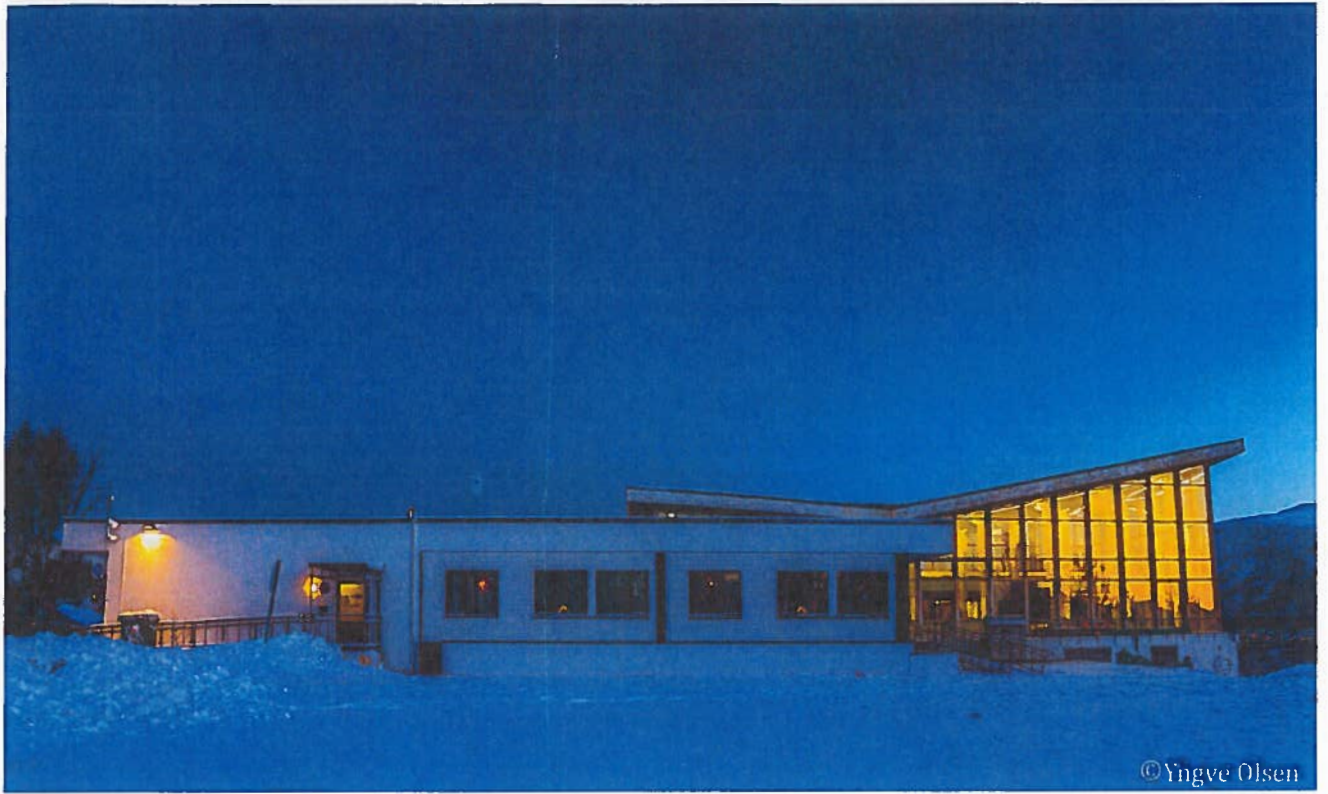
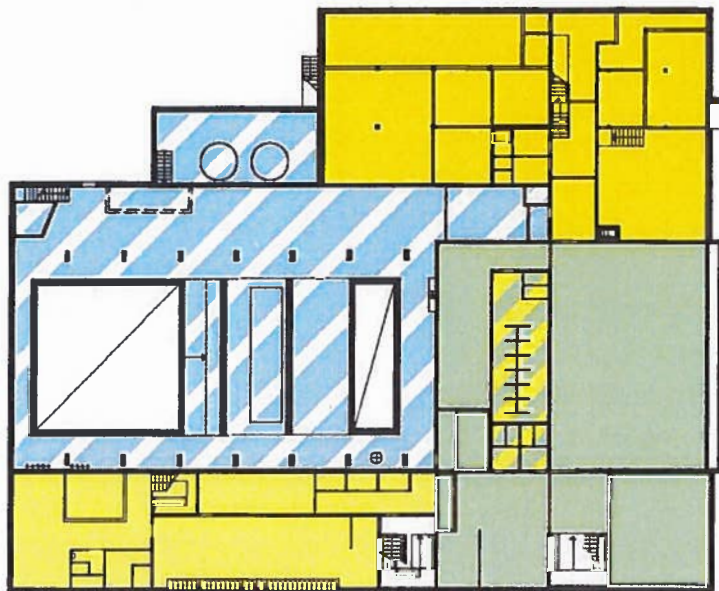

Foto: Yngve Olsen

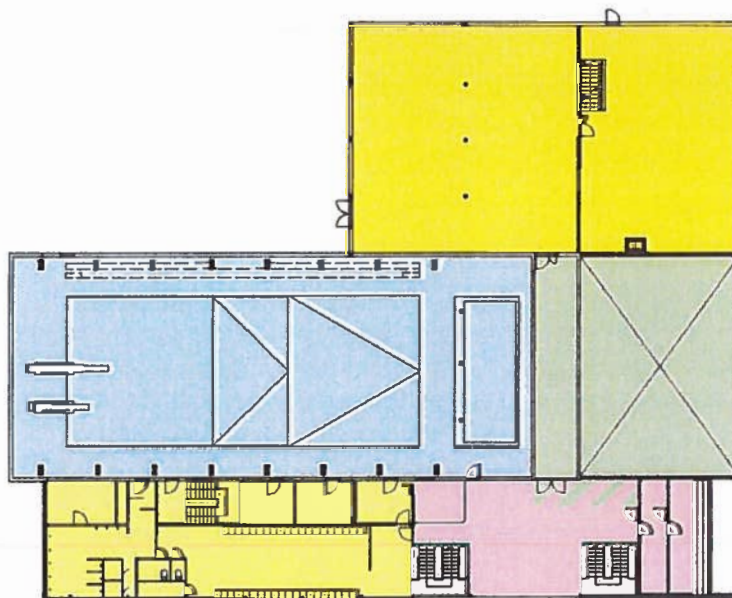
Fasaden i "samfunnsdelen av anlegget" er forandret av Tromsø kommune.
Det originale uttrykket framgår av bilde på side 9.

Foto: Yngve Olsen

POOL TECH	SERVICE FUNCTIONS	GYM	DAY CENTER
Includes:
Heater, water tank, chlorine system, pipe system and temperature regulation.	Includes:
changing room, toilets, showers, sauna, storage, guard room	Includes:
gym hall, training rooms	Includes:
Storage, rehearsal room

POOL HALL	SERVICE FUNCTIONS	ENTRANCE, FOYER AND RECEPTION	GYM	DAY CENTRE FOR DISABLED
	Includes:
changing room, toilets, showers, sauna, storage, guard room			

Dagens planløsning hg (fra diplomoppgaven Eirik Martin Tollåli / Magnus Vågan)

Det ytre formspråket er et vesentlig element hos Hovig, men hans styrke ligger like mye i planløsningen som kjennetegnes ved ryddighet og klare hovedlinjer. Han skisserte gjerne i målestokk 1:1000 og 1:500 for å få fram hovedtrekkene.

Foto: Yngve Olsen

Sammenhengen mellom natur og bygning er viktig for Hovig. På Alfheim ligger selve bassenget til høyre for inngangshallen, et lyst rom med en grandios utsikt mot Storsteinen og Fløya, i bassenget får den badende en unik opplevelse.

Den elegante betongkonstruksjonen i bassengrommet preges av søyler med "vouter som viser momentoverføringen" på en eksemplarisk måte. Taket løfter seg mot fjellet på den andre siden av Tromsøysundet og suger inn lyset og naturen.

Foto: Yngve Olsen

Foto: Yngve Olsen

Foto: Yngve Olsen

Hovig klarer å skape en dialog mellom landskap og byggets form og plasserer sine bygninger suverent inn i terrenget og det oppstår en sterk optisk forbindelse mellom Alfheim svømmehall og Tromsdalen kirke.

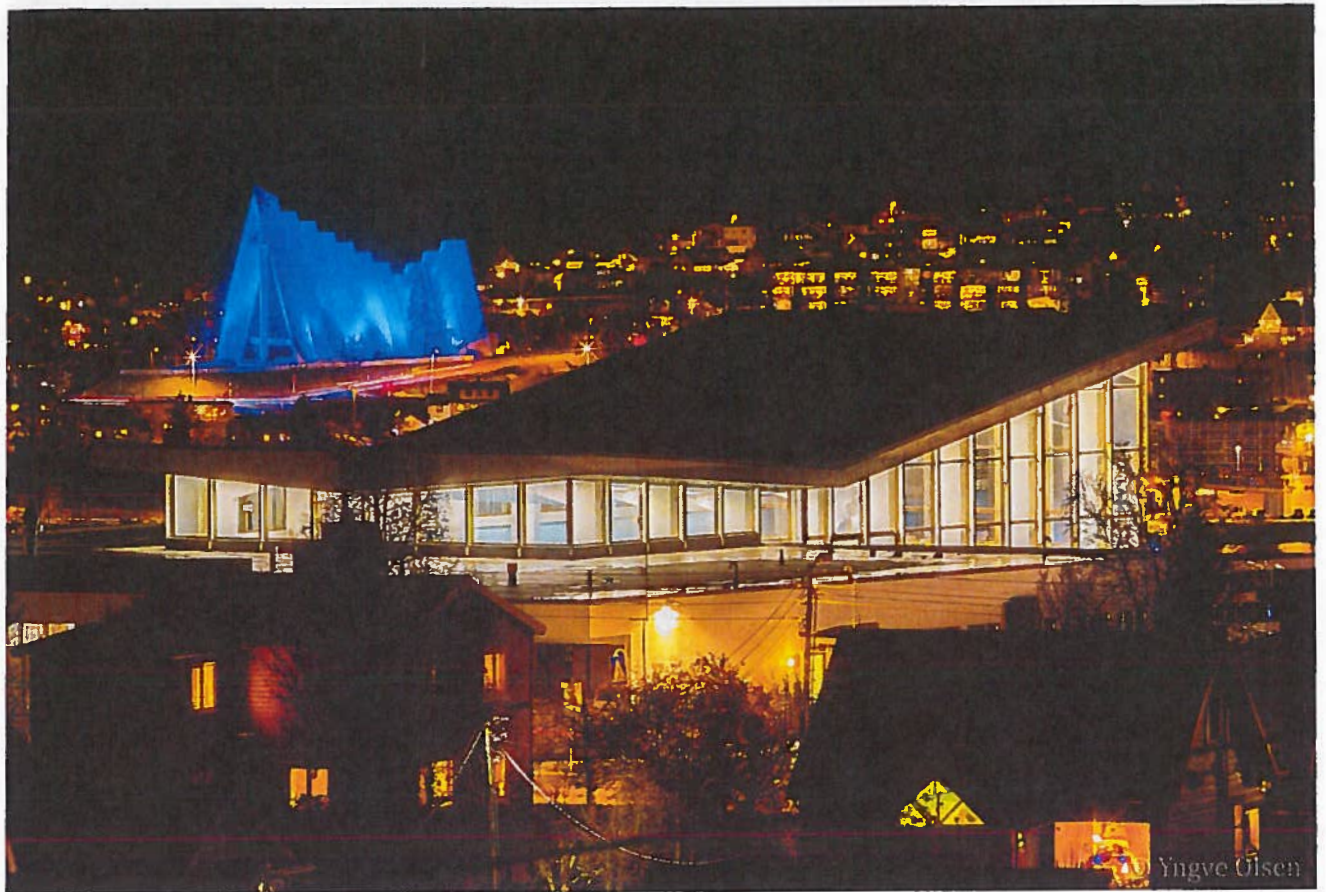

Foto: Yngve Olsen

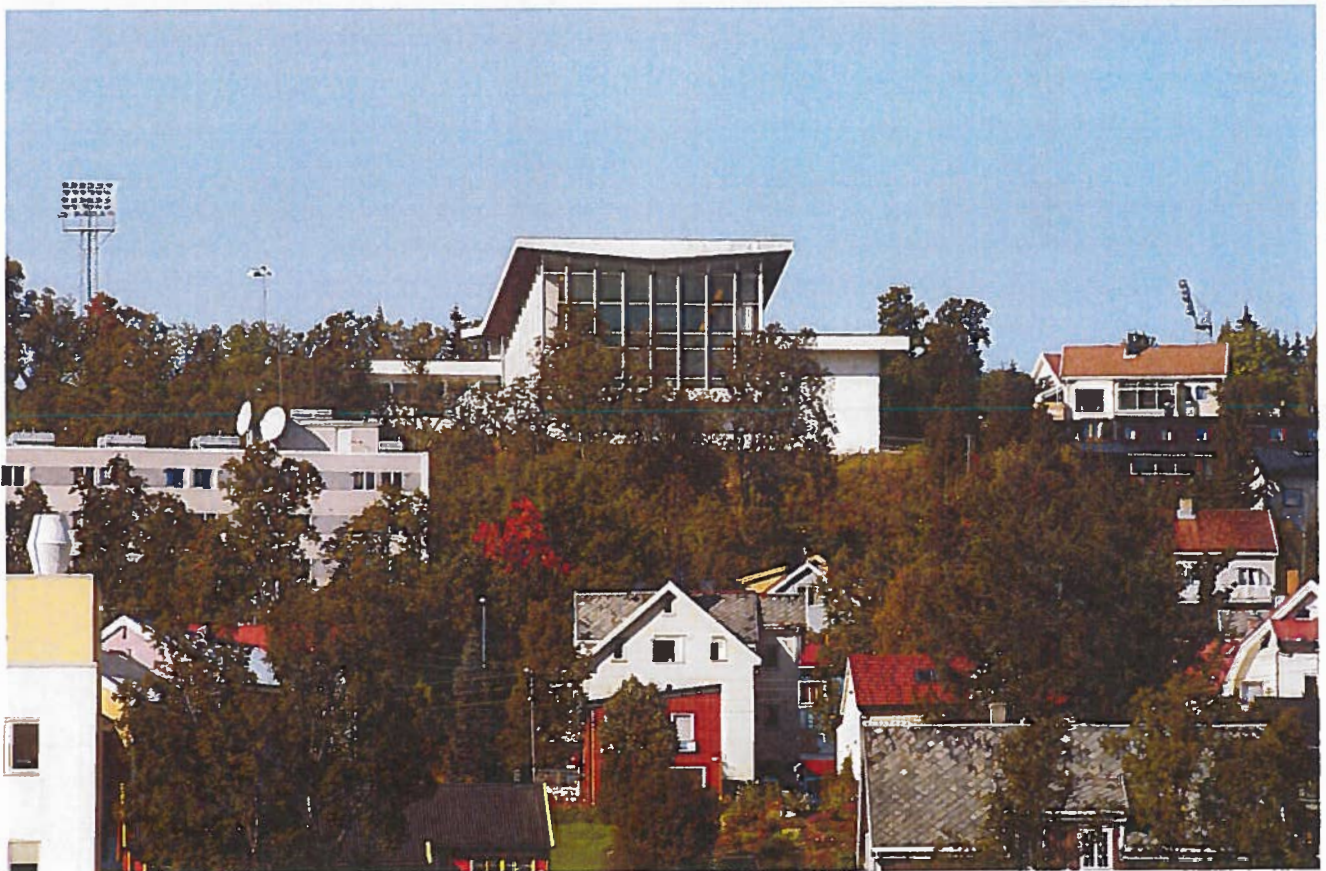

Foto: Arkitekturguide Nord-Norge og Svalbard

Gavlene på svømmehallen viser bassengrommets betongkonstruksjon på en ypperlig måte.

Byggets tilstand

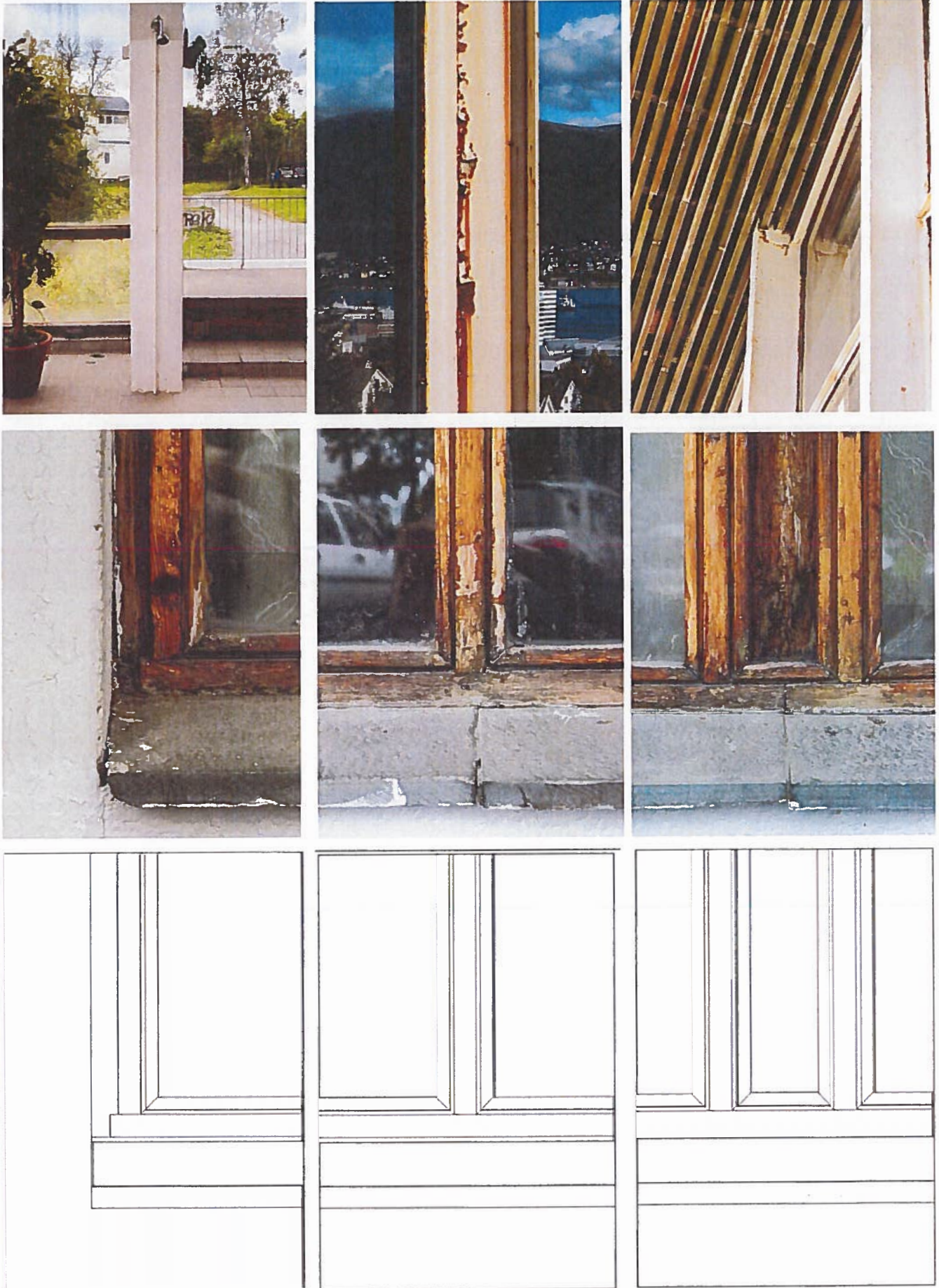

Foto og illustrasjoner diplomoppgave
Eirik Martin Tollåli / Magnus Vågan

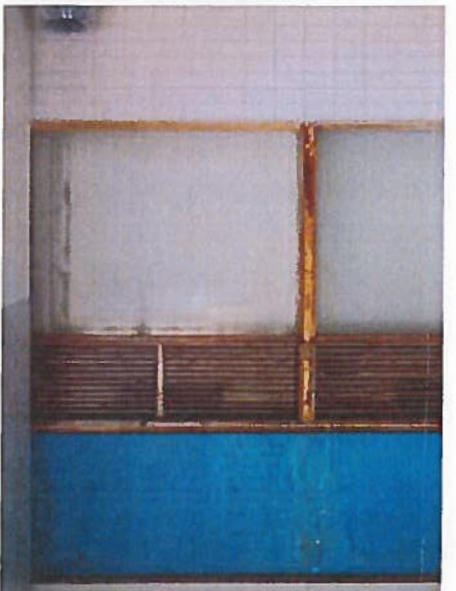
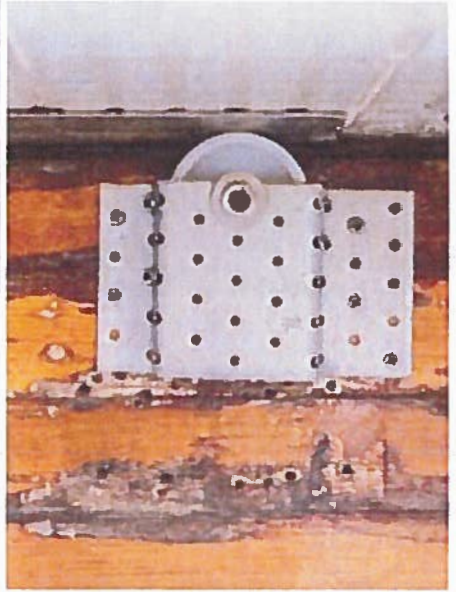
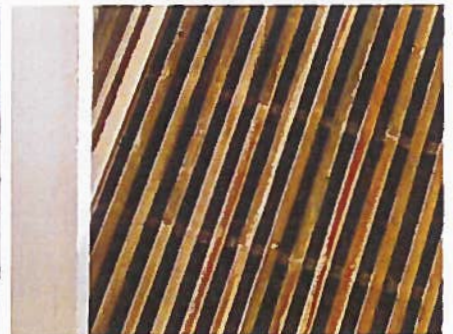
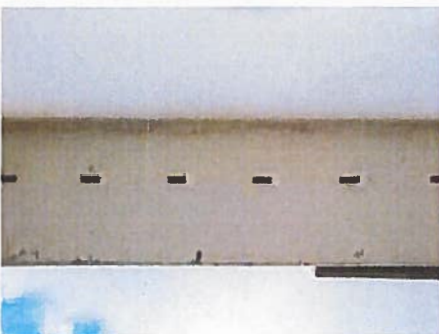
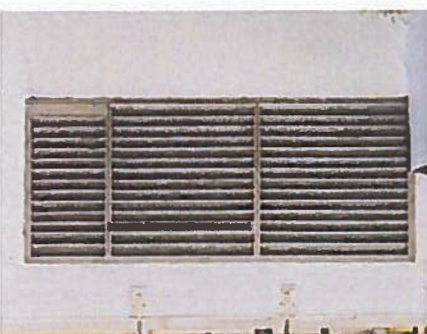
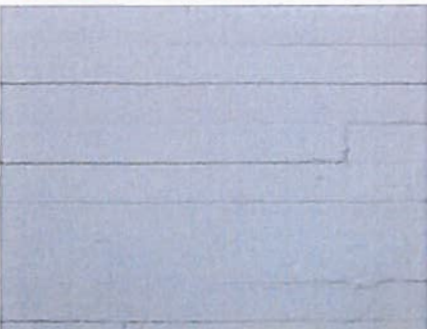
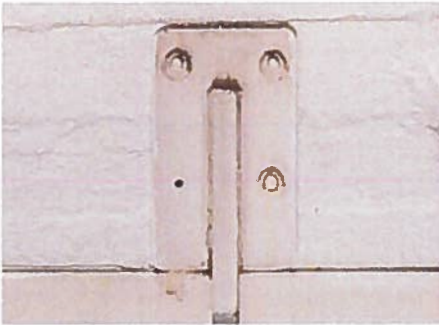
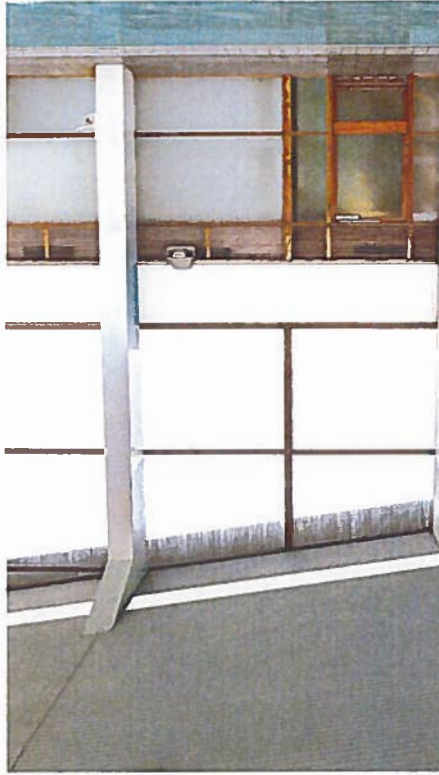

Foto: diplomoppgave Erik Martin Tøllåll / Magnus Vågan

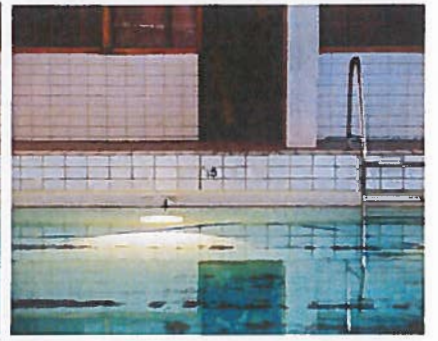
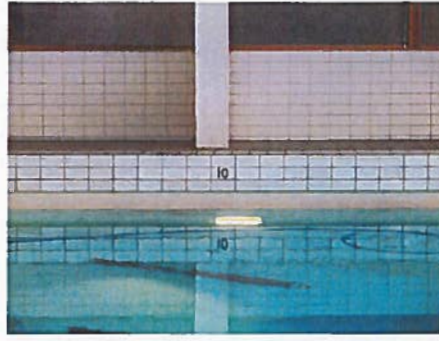
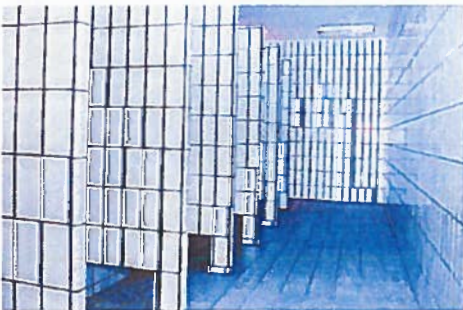

Foto: diplomoppgave Eirik Martin Tollåll / Magnus Våglen

2016 reparerte Tromsø kommune hovedbassenget og oppgraderte det basseng tekniske anlegget.

Foto: Trond Redsmoen

I løpet av det seneste året har både dame- og herregardrobene fått nye dusjarmaturer og en renovering av badstuene. Et av dusjrommene framstår i sin opprinnelige form.

Foto: Trond Redsmoen

Selv om Tromsø kommune har brukt en del midler på å pusse opp de mest utsatte deler / områder er tilstanden til Alfheim svømmehall ytterst prekær. Det er absolutt påkrevet å investere store beløp for å redde bygningen fra ytterlige forfall.

Forslag til tiltak for glassfasaden

Det viktigste og mest prioriterte tiltaket vil være å etablere en ny værhud. Med dette greier man å løse utfordringene med varmetapet i bassengrommet og dessuten skape bygningsfysiske forhold som forhindrer at stålet rustet og teakprofilene tæres / råtner.

Energioptimaliseringen vil redusere driftskostnadene betydelig.

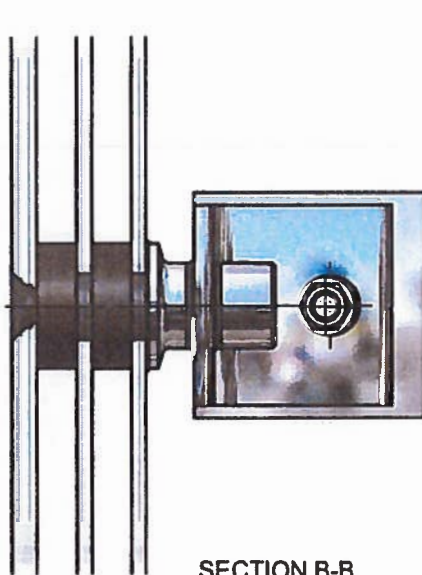
Dette lar seg løse på en elegant og funksjonell måte:

1. eksisterende glass fjernes,
2. teakkarmene beholdes og slipes ned, oljes eller lakkes,
3. eksisterende stålprofiler beholdes, sandblåses, grunnes og males,
4. nytt 3-lags glassfasadesystem monteres utenpå den eksisterende stålkonstruksjonen.

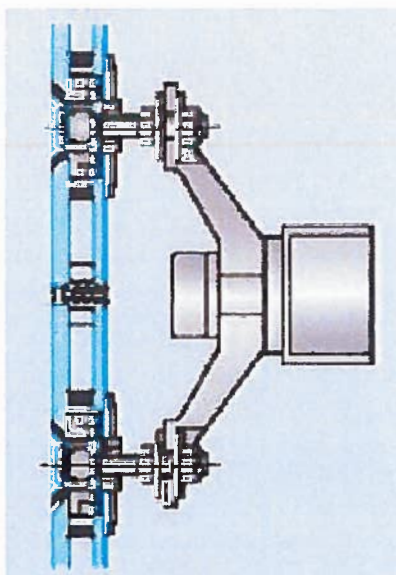
Det nåværende arkitektoniske uttrykket vil i all hovedsak bli bevart samtidig som de prekære bygningsfysiske svakhetene i bygget blir eliminert. Energitalpet vil reduseres betydelig. De opprinnelige teakrammene vil kunne stå og sørge for at en viktig arkitektonisk bygningsdel fortsatt vil kunne prege svømmehallens interiør i fremtiden.

Foto: Urs Gulknecht

SECTION B-B

Mulig løsning for feste av værhud til ekisterende stålkonstruksjon

Alfheim svømmehall

[Se full størrelse]

Alfheim svømmehall

Adresse:	Alfheimveien 23, Tromsø	[Vis kart]
Arkitekt:	Jan Inge Hovig arkitekt MNAL	
Byggherre:	Tromsø kommune	
Konstruksjon / materiale:	Armert betong; glass	
Type:	Svømmehall; forsamlingslokale	
Emneord:	svømmehall, armert betong, glass, vindusbånd,	
Byggeår:	1965	

Alfheim ligger på toppen av en bratt skrent, i villabebyggelsen ovenfor Tromsø sentrum, godt synlig fra Tromsøysundet og fastlandet i øst. Bygningen som er tegnet av Jan Inge Hovig (1920-1977), er plassert der skrenten går over i flatt terreng, og ligger med parkering og grønntanlegg rundt. Bygningen utmerker seg både med en klar planløsning og en sterk formgivning. Den har et skulpturelt preg og markerer seg klart i forhold til den lavreliggende boligbebyggelsen. To volumer overlapper hverandre - det ene rommer bassenget og det andre garderobesal, gymnastikk- og forsamlingsdel.

Bassengdelen har store glassvegger som avsluttes i høyden av en løftet avsmalt takskive. Fra utsiden ser det ut som taket svever, noe som forsterkes av en ykknekk der de to bygningsdelene overlapper hverandre.

Resten av bygningen har en mer lukket utforming, med vegger av hvitpusset armert betong, flatt tak og smale vindusbånd. Bygningsformen og materialene viser en markert funksjonsdeling, med garderobesal, gymsal, møterom og forsamlingslokaler i den laveste delen, og bassenget i den høye, åpne delen.

Alfheim har siden 1800-tallet vært et samlingspunkt for Tromsøs befolkning. Avholdsforeningen fikk i 1895 bygd et forsamlingslokale på stedet der svømmehallen ligger idag. Området var en kombinasjon av friluftsteater, forlystelsessted og folkeparke. I de økonomisk trange 1930-årene ble det imidlertid vanskelig å opprettholde driften, og under 2. verdenskrig ble det slutt på forlystelsene i "byens storstue", lokalene forfalt og ble etterhvert revet.

Litteratur: *Byggekunst* 7/1990, s. 388
Tjelmeland, Halvard, *Tromsø gjennom 1000 år*, bind 4, Tromsø 1996, s. 444-445

Publisert: Universitetet i Tromsø, 15.11.2004

Forfattere: M.D.; T.A

Fotograf: J.M.B 2003; T.A; H.S 2004

Oppsummering

Riksantikvarens fredningsstrategi mot 2020 for kulturminneforvaltning Fredningsarbeid i praksis (vedlegg 2) lister opp følgende:

- Kulturminner som fredes, skal ha nasjonal verdi.
- For vurdering av vern eller fredning er det videre viktig at man har grunnleggende innsikter i objektets *kunnskapsverdier*, hvilke *opplevelser* kulturminnet gir, og hvilken *bruk* den egner seg for.

Dokumentasjonsverdier / Kunnskaps- og kildeverdi:	Opplevelsesverdi: Hovig klarer å skape en dialog mellom landskap og byggets form og plasserer sine bygninger suverent inn i terrenget og det oppstår en sterk optisk forbindelse mellom Alfheim svømmehall og Tromsdalen kirke.
Bygningshistorisk verdi: Jan Inge Hovigs arkitektur er uttrykk for 1950- og 1960-tallets optimisme. Formene er dristige og freidige. Hovigs bygninger er inngangsporten til den nye tid for landsdelen og en start på nordnorsk modernisme.	Arkitektonisk verdi: "Det svevende tak" som motiv er gjennomført på en suveren måte med den elegante betongkonstruksjonen som løfter taket opp mot lyset og naturen utenfor. De badende får en unik opplevelse ved å ligge i vannet og uforstyrret nyte omgivelsene.
Teknikkhistorisk / håndverkshistorisk verdi: Den elegante betongkonstruksjonen i basseng-rommet preges av søyler med "vouter som viser momentoverføringen" på en eksemplarisk måte.	Kunstnerisk / estetisk verdi: Alfheim svømmehall med sine åpne lyse rom og enkle skulpturelle form, er den dag i dag en manifestasjon av Jan Inge Hovigs sobre betongarkitektur.
Arkitekturhistorisk verdi: Alfheim svømmehall er et flott eksempel på Jan Inge Hovigs skulpturelle arkitektur og hans "nye formspråk".	Brukspreget alderspreget verdi, "patina" Alfheim svømmehall er en vital 50 åring som bærer sin alder med verdighet. Bygget har stått seg imponerende til tross for et relativt mangelfullt kommunalt vedlikehold.
Samfunnshistorisk / sosialhistorisk verdi: Jan Inge Hovigs arkitektur er uttrykk for 1950- og 1960-tallets optimisme. Formene er dristige og freidige. Bygningene strutter av iver og pågangsmot. Hangen til skulpturell forenkling var en del av tidens uttrykk.	Miljøskapende verdi: Alfheim svømmehall står sterk i folks bevissthet. Alfheim har som svømmehall, treningsarena og bydelshus hatt en særlig viktig betydning for folkehelsen, sosialt samvær og kontinuitet for flere generasjoner Tromsøværinger. "Morgenbaderene" er en gruppe menn som har brukt svømmehallen i masse år til tidlig morgen-bading Et Tromsø uten Alfheim er for de aller fleste Tromsøværinger et utenkelig scenario..
Personalhistorisk verdi: Hovig ble kjent for sin særegne arkitektur langt utover arkitektenes rekker, med sine dramatiske og virkningsfulle bygg. Alfheim svømmehall er et av de mest ikoniske bygg til Jan Inge Hovig.	Identitetsskapende / kontinuitetsskapende verdi: Hovig klarer å skape en dialog mellom landskap og byggets form og plasserer sine bygninger suverent inn i terrenget og det oppstår en sterk optisk forbindelse mellom Alfheim svømmehall og Tromsdalen kirke.
Forsterkende overgripende forutsetninger som fremmer disse verdiene: Kvalitet / vedlikeholds tilstand: tilstanden til Alfheim svømmehall er prekær. Bruk: Det er av avgjørende betydning at bruken som svømmehall blir stadfestet. Vekting av verdiene for vurdering av nasjonal verdi / kulturminner og kulturmiljøer som viser helheter og sammenhenger: Alfheim svømmehall og Tromsdalen kirkes plassering i terreng og landskap skaper en unik sammenheng.	Førbløffelses- / nysgjerrighetsskapende verdi: Bassengrommet er et lyst rom med en grandios utsikt mot Storsteinen og Fløya, i bassenget for den badende en unik opplevelse. Symbolverdi: "Alfheim" har siden slutten av 1800-tallet vært et samlingssted for byens befolkning med utsiktstårn, kjelebane, danseplass og restaurant med plass til 500 gjester. I begynnelsen av 50-tallet ble dette prosjekt koblet sammen med et annet stort prosjekt, spørsmålet om gjenreisning av det store friluftsanlegget på Alfheim. Et tidstypisk argument for å legge hallen på Alfheim var at det nye anlegget skulle bygge på Svømmeforbundets motto: "sol, luft og vann". Plasseringen på dette stedet er sterkt identitetsskapende.

Troms fylkeskommune
Fylkeskonservator
Att. Anne-Karin Sandmo
Strandvegen 13
9007 Tromsø

Tromsø, 22.02.2018

VEDLEGG Alfheim svømmehall søknad om fredning

Viser til vårt brev vedrørende søknad om fredning av Alfheim svømmehall i Tromsø. Alfheim svømmehall i full drift i dag og har mange brukere, det er brukere i alle aldre og brukere med forskjellige behov. I tillegg til å ha et ettertraktet bassengtilbud til byens befolkning og barne- og ungdomsskoler, innehar svømmehallen også treningssenter, Actic, samt en gymsal som brukes av idrettslagene i byen og organiseres gjennom Tromsø idrettskrets. Alfheim svømmehall huser også byens eneste tilbud på dag- og kveldstid for barn, ungdommer og voksne med spesielle behov. Denne aktiviteten organiseres gjennom Alfheim Aktivitetshus. Alfheim Aktivitetshus driver også utleie til lag og foreninger når Aktivitetshuset har ledig kapasitet.

Nedenfor følger en oversikt over nevnte bruk og Bydelsrådet ønsker dette vedlegg tatt med i søknaden.

Bassengdelen

Alfheim har ei brukstid på totalt 97 timer pr uke.

I virkedagene er det offentlig tilgang fra: 7:00 – 8:30 og 15:00 til 21:00

I helgene er det offentlig tilgang fra 10:00 – 16:00.

Seks skoler med 30 skoleklasser benytter bassenget i perioden 09:00 – 14:30.

Treningssenter i regi av leietaker Actic.

Åpent i samme periode som bassenget både på virkedager 7:00 – 22:00 og helgene fra 10:00 – 16:00

Alfheim gymsal

Brukstid lik øvrig aktivitet. Utleies i regi av Tromsø kommune, kultur og idrett til skoleklasser, LHL og andre grupper med særlige behov.

Alfheim Aktivitetshus v/leder Lillian Sjørem, Tromsø kommune.

Tilrettelegger kultur og fritidstilbud for funksjonshemmede i alle aldre. Veiledningstjeneste til støttekontakter, miljøarbeidere, lærere, foresatte og andre motiverte. Brukstid lik de andre brukerne.

Tromsø undervannsrugby

Disponerer svømmehallen 10 timer hver uke.

Med vennlig hilsen,
For Gyllenberg og Prestvannet Bydelsråd

Kilder

Riksantikvarens fredningsstrategi mot 2020 for kulturminneforvaltning
Vedlegg 2 (Fredningsarbeid i praksis)

Kulturarvplan for Troms 2011-2014 "Troms – alle tiders møtested", pkt. 5.3 aktuelle framtidige fredninger.
Under pkt. 5.3 Aktuelle framtidige fredninger nevnes det:

- *"..... Både i byene og i de større tettstedene finnes etterkrigsarkitektur som kan vurderes for fredning. Denne perioden er dominert av funksjonalismen og modernismen. Det finnes mange bygninger med arkitektoniske kvaliteter fra denne tida. Her kan nevnes... Alfheim svømmehall..."*

Diplomoppgave Høst 2015 Eirik Martin Tollåli / Magnus Vågan
"1965 Alfheim samfunnshus og svømmehall Tromsø"
"Hovig takes on Alfheim"

Fortidsvern 2/2017: Alfheim svømmehall "Badeperle med usikker fremtid"

Byggekunst 7 /1990 "Alfheim svømmehall"

Kunst Pluss 2/2011 tidsskrift utgitt av norske kunstforeninger "Jan Inge Hovig"

Arkitekturguide for Nord-Norge og Svalbard (arkitekturguide.uit.no)

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design "Brytninger Norsk arkitektur 1945-65", side 242-249
"En ekspressiv skulpturell vending? Jan Inge Hovigs Tromsdalen kirke - fra førsteutkast til oppført bygning".

Betong: "del II: Viksjø, Hovig, Mjelva. Betong til fjells og til vanns. Fremtidsvyer" av Erling Dokk Holm

"En ekspressiv skulpturell vending? Jan Inge Hovigs Tromsdalen kirke - fra førsteutkast til oppført bygning"

"Nordlys" 3. mai 1965